

СТРАТЕГИЯ

ЗА РАЗВИТИЕ НА

ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА

В

ОБЩИНА ТВЪРДИЦА ЗА

ПЕРИОДА 2017 – 2020 ГОДИНА

СЪДЪРЖАНИЕ

- I. ВЪВЕДЕНИЕ**
- II. НОРМАТИВНА УРЕДБА**
- III. ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ПРОБЛЕМИТЕ**
- IV. СПЕЦИФИЧНИ ОСОБЕНОСТИ НА ОБЩИНА ТВЪРДИЦА**
- V. ДОСТЪП ДО ОБРАЗОВАНИЕ**
- VI. МАТЕРИАЛНА БАЗА**
- VII. ДЕЙНОСТИ ЗА РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ И РЕАЛИЗИРАНЕ
НА ЦЕЛИТЕ**
- VIII. SWOT АНАЛИЗ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА В ОБЩИНА
ТВЪРДИЦА**
- IX. ВИЗИЯ, СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ**
- X. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА**
- XI. ФИНАНСИРАНЕ**
- XII. ПЛАНИРАНЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И ОТЧИТАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА**
- XIII. ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА**
- XIV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ**
- XV. ИЗВОДИ**

I. ВЪВЕДЕНИЕ:

Настоящата Стратегия за развитие на образованието в община Твърдица за периода 2017-2020 г. задава рамката, в която следва да се провежда политиката в сферата на образованието, като описва визията, основните направления, целите и мерките за развитие на системата на образованието в общината. Тя е резултат от прегледа на социално-икономическите фактори, оказващи влияние върху развитието на общината и образованието, върху разработените мерки, целящи подобряване качеството на предлаганите образователни услуги, както и дейности за тяхното успешно прилагане. Тенденциите, заложи в настоящия документ, са пряко следствие от европейските политики в областта на образованието и приетите национални приоритети, заложи в политическите документи за развитие „Европа 2020“ и „Национална програма за развитие на Република България 2020“.

Основание за разработване на настоящата Стратегия е влизането в сила на Закона за предучилищното и училищното образование и последвалата мащабна промяна, свързана с изцяло новата нормативна уредба, която ще регулира занапред системата на българското предучилищно и училищно образование. Настоящата Стратегия е средство за постигане на тази промяна, а именно повишаване на жизнения стандарт чрез конкурентноспособно обучение, за създаване на условия за качествена заетост, социално включване и гарантиране на достъпно и качествено образование за постигане на устойчив растеж на Община Твърдица. Тя е резултат от задълбочен анализ на състоянието на основните показатели на общинската образователна система, отчита програмите и стратегиите за развитие на детските градини и училищата. Съвременните реалности на прехода у нас доведоха до множество проблеми, като влошаване на образователния продукт, демографска криза, липса на мотивация за по-високо образование, голям брой отпадащи от училище и недобро владеене на българския език. Всичко това, съвкупно, наложи преосмисляне на философията на училищното образование в европейски и световен мащаб.

Анализът на постигнатото през изминалите години определя целите и приоритетите за периода 2017-2020 година, които са съобразени с общоприетите на европейско и национално ниво политики за децата и учениците. Виждането за бъдещото развитие е основано на заложените в стратегиите за развитие на всяко училище и детска градина ценности:

- ✓ гарантиране на равен достъп до образование;
- ✓ осигуряване на достъпно качествено образование;
- ✓ създаване условия за разгръщане таланта на всяко дете;
- ✓ създаване на равни възможности за деца от социално уязвими групи;
- ✓ осъвременяване на системата на образование и осигуряване на нейната адаптивност спрямо потребностите на пазара на труда;
- ✓ модернизиране на образователната система чрез осигуряване знания и умения, гарантиращи успешна житейска реализация.

Участниците и партньорите в процеса на планиране и реализиране образователната политика на местно ниво се обединяват около принципите:

- ✓ съответствие на общинската стратегия с реалните потребности от образование;
- ✓ надграждане върху достиженията и натрупания опит в планирането, управлението и предоставянето на образователните услуги;
- ✓ иновативност и гъвкавост при планираните образователни дейности;

- ✓ изграждане на мрежа от партньорства на местно ниво с участието на всички заинтересовани страни.

Стратегията за развитие на образователната система в община Твърдица съдържа идеи и принципи за развитие на образованието в общината и е трайно обвързана с политиките в сферата на икономиката, културата, социалните услуги и здравеопазването.

Отношение към проблемите на образованието и възпитанието имат различни заинтересовани страни, чиято роля и ангажимент при изпълнение на заложените дейности в стратегията ще гарантират успешното ѝ реализиране, а именно:

- Общински съвет;
- Общинска администрация;
- Кметства, кметски наместничества и кметски съвети;
- Детски градини;
- Училища;
- Обществени съвети към всяко училище и детска градина;
- Синдикални организации в сферата на образованието;
- Бизнес и браншови организации;
- Отдел за закрила на детето;
- Комисия за закрила на детето;
- Общинска комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни;
- Културни институции;
- Неправителствени организации.

II. НОРМАТИВНА УРЕДБА

Цялостната дейност на Община Твърдица в областта на предучилищното и училищното образование е насочена към изпълнение на задълженията ѝ, произтичащи от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА).

Приоритетите в дейността на Общината са съобразени с основните цели и принципи на промените в училищното образование и са част от основните дейности в Общинския план за развитие на Община Твърдица 2014- 2020 г.

Настоящата програма съответства на приоритетите в основните стратегически планови документи, действащи в момента:

- Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж „Европа 2020“ с нейните три приоритета:
  - ✓ интелигентен растеж- изграждане на икономика основаваща се на знания и иновации;
  - ✓ устойчив растеж- насърчаване на екологична и конкурентноспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите;
  - ✓ приобщаващ растеж- насърчаване на икономика с високи нива на заетост, която да създава условия за социално и териториално сближаване.
- Актуализирана Национална програма за реформи на Република България (2012-2020 г.) и План за действие към нея, в които като фактор за устойчив икономически растеж е посочено: „Подобряване качеството и ефективността на образователните и обучителни системи”;
- Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013-2020), която е ориентирана към реализиране на политики и мерки за

постигане намаляване делът на преждевременно напусналите образователната система до 2020 г. да не надвишава 11%;

- Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри (2014 – 2020 г.);
- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 –2020);
- Стратегия за развитие на професионалното образование и обучение, чиято цел е от една страна да се осигурят висококвалифицирани кадри за бизнеса, а от друга- да се преодолее ранното отпадане от системата на образованието на деца от специфични социални групи, както и да се даде възможност и на възрастни да получат квалификация по определена специалност или част от специалност, за да се реализират на пазара на труда;

Националните стратегически документи формулират общите приоритети, които на местно ниво са адаптирани и съобразени със спецификите на района.

III. ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ПРОБЛЕМИТЕ:

Основни проблеми на образованието в община Твърдица е демотивацията на всички участващи страни /учители, ученици, родители, администрация и управление/, недостатъчно познаване и прилагане на подходи и методи в обучението, които да гарантират поставянето на децата и учениците в центъра на образователно-възпитателния процес, финансови - недостатъчни средства, технически - остаряла и неподдържана база, отпадане от образователната система на децата от ромски произход. Социално-икономическите фактори и семейната среда оказват относително силно влияние върху образователните постижения на учениците. В семействата с нисък социален статус, където родителите са с основно образование или липсва такова, това обикновено се проектира и върху децата. Преодоляването на проблемите изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието, респективно с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България.

IV. СПЕЦИФИЧНИ ОСОБЕНОСТИ НА ОБЩИНА ТВЪРДИЦА:

Население:

По данни от преброяване на населението в община Твърдица има 10 населени места, включително административният център град Твърдица, с общо 13 616 жители. За сравнение по данни на НСИ през 2000 г. общината е била с 16717 жители, т.е. през последните 15 години населението намалява общо с 3000 души.

Причини:

- промяна във възрастовата структура на населението (застаряване);
- устойчив отрицателен естествен прираст;
- отрицателен механичен прираст (броя на изселените жители превишава броя на заселените);
- миграция и емиграция на населението в трудоспособна възраст, в т.ч. деца и ученици, подлежащи на задължително обучение.

Данните за механичното движение на населението показват, че община Твърдица не успява да задържа населението си. Миграционните процеси, ниската раждаемост и повишената смъртност през изминалия период 2007-2013 г. следват промените и в териториалното разпределение на населението. То е индикатор за задължителна работа и живот в града и селата. При липса на активна инвестиционна политика в селата тези различия все повече се задълбочават. Периферните населени места се обезлюдяват, съществуват трайни тенденции за миграция към по-големи градове и емигриране в чужбина. Основен дял от населението са гражданите със средно и основно образование, като превес вземат тези със средно. Прави впечатление обаче, че в населените места с компактно ромско население образователния статус е по-нисък. Тази тенденция, която

се забелязва и на национално и областно ниво, би могла да бъде овладявана чрез поощряване на допълнителни мерки към учебните институции, целящи прибиране и задържане на учениците в училищата.

V. ДОСТЪП ДО ОБРАЗОВАНИЕ:

В община Твърдица има 7 детски градини, 1 начално училище, 2 основни училища, 2 средни училища. За всички деца и ученици е осигурен достъп до образование.

Въпреки доброто структуриране на мрежата от училища и детски градини, в общината все още не се обхващат на 100% подлежащите на задължително обучение. След влизане в сила на новия Закон за ПУО училищата ще бъдат преобразувани като се смени срокът за основното образование – вече ще се завършва в 7 клас.

Училищата и детските градини се управляват от директори и детски учители с висше образование, ОКС „магистър“ или „бакалавър“. Голяма част от учителите повишават квалификацията си в различни квалификационни форми: семинари, обучения, придобиване на квалификационни степени.

1. Предучилищно образование

През 2016 година на територията на община Твърдица има 7 детски градини и две подготвителни групи към СУ „Н. Рилски“ гр. Твърдица разпределени в 24 групи. Като първо звено в образователната система, детските градини в община Твърдица са доказали своята функционалност. За положителното развитие на децата е особено необходимо те да получат в най-ранна детска възраст умения и навици, които ще са им особено необходими в училище. Наложително е посещаването на детските градини от децата, чийто майчин език е различен от българския. Така те получават знания по български език и се подготвят за постъпването им в първи клас. В детските градини на територията на общината се възпитават и обучават 568 деца. Основният проблем е малкият брой деца в групите по селата, където приемът е от 3 до 6 години. С влизане в сила на новия Закон за предучилищно и училищно образование вече по желание на родителя ще може да се приемат деца и от 2 годишна възраст.

Община	Брой детски градини	Брой групи 2016/2017	Брой деца			Брой персонал (2016/2017 уч. г.)		
			2014/2015 уч. г.	2015/2016 уч. г.	2016/2017 уч. г.	Педагогически	Непедагогически	Общо персонал
			Община Твърдица	7	24			

2. Училищно образование.

Засилващата се миграция довежда до намаляване броя на населението в общината, респективно до намаляване броя на учениците. Близостта на малки населени места до общинския център, наличието на пътна инфраструктура и избора на родители и ученици за обучение в градските училища, също довежда до драстично намаляване на броя на учениците в училища от близки по отдалеченост села, водещо до закриването им. Всичко това рефлектира, по своеобразен начин, върху състоянието на училищната мрежа и образователния процес, като създава допълнителни затруднения за постигане на достатъчно ефективен модел на училищна мрежа. Към 15.09.2016 г. общият брой ученици в общинските училища е 1763 разпределени в 80 паралелки. Най-общо проблемите свързани с училищната мрежа и училищното, образование, характерни за цялата страна и в частност за община Твърдица се свеждат до:

- намаляване броя на децата и учениците, вследствие на ниската раждаемост и миграцията;
- увеличаване броя на децата от семейства в неравностойно социално положение, породени от високия процент безработица;
- недостатъчна работа за предотвратяване на застрашените с отпадане от училище ученици и тези от рискови групи;
- неравнопоставеност в условията на работа, както на учениците, така и на учителите;
- неефективно използване капацитета на сградния фонд, големи разходи за отопление и поддържане на материалната база.

Община	Брой училища	Брой паралелки (2016/2017)	Брой ученици			Брой персонал (2016/2017 уч. г.)		
			2014/2015 уч. г.	2015/2016 уч. г.	2016/2017 уч. г.	Педагогически	Непедагогически	общо персонал
			Община Твърдица	5	80			

3. Професионалното образование

Професионалното образование се реализира в 2 професионални паралелки към СУ „Н. Рилски“ като се осигурява обучение по професии и специалности от професионални направления, според нуждите на икономиката в региона. Обхванати са основни специалности, които и към настоящия момент могат да задоволят търсенето на бизнеса от специалисти със средно образование.

Анализ от резултатите от НВО и ДЗИ.

Наблюдава се рязко занижаване на успеха от националното външно оценяване и държавни зрелостни изпити в цялата страна. За съжаление се забелязва, че община Твърдица не прави изключение от общото държавно ниво, въпреки усилията на учителите за подобряване на резултатите на учениците, а РУО – Сливен, институцията, която следи за качеството на образованието - организира периодични проверки в учебните заведения на територията на общината с цел коригиране на евентуални пропуски в процеса на образование.

Като начини за преодоляване на проблемите и повишаване на интереса на учениците към училището са:

- повече извънкласни форми
- обучение на учителите за работа в мултикултурна среда
- целодневна организация на учебния ден
- стриктни наказания за отсъствие от учебните занятия

Атрактивността на учебната среда се свързва с нейното модернизиране и с използването на нови дидактически технологии и ИКТ.

Като основните проблеми на образованието в община Твърдица се очертават:

- Отпадащи и непосещаващи учебни часове ученици;
- Ранно отпадане от образователната система на децата от ромски произход;
- Недостатъчно извънкласни дейности;
- Недостатъчна квалификация на учителите за работа в мултикултурна среда;
- Занижаване качеството на образователно-възпитателния процес,
- Застаряване на учителските кадри;

- Липса на мотивация у учениците и незаинтересованост от страна на родителите;
- Увеличаване на агресията в училище;
- Увеличаване обема на административните дейности, с които са ангажирани учителите.

Основни приоритети за развитие на образованието в община Твърдица са:

- Осигуряване на равен достъп до качествено образование;
- Оптимизация на образователната инфраструктура;
- Осигуряване на средства за ремонт и подобряване качеството на учебно-техническата база, както и осигуряване на нови дидактически технологии и ИКТ;
- Оптимизиране на училищната мрежа с цел повишаване качеството на образованието;
- Превенция на отпадането на деца в училищна възраст и създаване на възможности за реинтеграция в образователната системата;
- Създаване на условия за повишаване на квалификацията и кариерното развитие на учителите;
- Изграждане на партньорства между заинтересованите страни с цел успешна реализация на общински образователни политики.

Всички училища разполагат с необходимите условия за обучение. Осигуряват се безплатни учебници и учебни помагала за децата от ПГ и за учениците от I до VII клас, целодневна организация на учениците от I до VII клас, безплатна закуска на деца от ПГ и ученици от I до IV клас. Учениците до 16-годишна възраст от населени места, в които няма училище, са обхванати в средишни училища. За тях се осигурява целодневна организация на учебния ден и безплатен транспорт. Общината разполага с 2 ученически автобуса. Училищата в общината изпълняват проекти по Национални програми на МОН, Проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“ насочени към създаване на условия за равен шанс и качествено образование на всяко дете, проекти по ОП НОИР BG05M2OP001-2.004 – 0004 – Твоят час – фаза 1-. Значително се подобрява качеството на хранене в детски градини и училища, като се спазват нормативните изисквания. Училищата и детските градини изпълняват проекти за повишаване консумацията на пресни плодове и зеленчуци и млечни продукти / „Училищен плод“ и „Училищно мляко“/. Спазват се изискванията за санитарен контрол. По оценка на РЗИ храненето в училища и детски градини в общината отговаря на всички изисквания за здравословно хранене.

Учаци напуснали образователната система от община Твърдица-I-VIII клас в Община Твърдица са както следва: 2012/13-87; 2013/14-53; 2014/15-61, за първия учебен срок на 2016/17 отпаднали от образователната система са 50 ученика. *Източник: НСИ*

Всяко училище изпълнява вътрешноучилищна програма за допълнителна работа със застрашени от отпадане ученици. Педагогическите съветници към училищата и психолога към консултативен кабинет съдействат за решаване на възникнали проблеми с ученици, непосещаващи редовно училище, отпаднали от образователната система и за превенция на противообществени прояви. Провеждат се дискусии с представители на институции /РУ „Полиция“, РЗИ, МКБППМН, Комисия за детето, директори на училища, психолози, медицински специалисти, общо практикуващи лекари/ по проблеми, свързани с обхващане и задържане на децата и учениците в училище.

Училищата и детските градини прилагат механизми за социална интеграция на ученици и деца със специални образователни потребности/СОП/. За учебната 2016/2017 г. на ресурсно подпомагане в училищата са 30 ученици, а в детските градини няма деца със СОП. Във всички учебни и детски заведения функционират здравни кабинети, подобрява се здравната просвета сред подрастващите. Интегрирано се обучават деца и ученици, за които българският език не е майчин. Община Твърдица приема и изпълнява Общински план за действие за интегриране на ромите. Планът е в изпълнение на

Областната стратегия за интегриране на българските граждани от ромски произход. Ангажимент на всяко училищно ръководство и на Общината е свеждане до минимум ранното отпадане от училище на тези ученици, както и мотивиране на завършващите основни училища да продължат средното си образование. Целодневната организация на учебно-възпитателния процес спомага интеграционния процес.

Здравните медиатори към общината работят активно за привличане и задържане на деца и ученици от ромския етнос в детски градини и училища. Дейността им е насочена и към повишаване на здравната осведоменост на ромите. Съвместната им работа с общо практикуващи лекари, Националната мрежа на здравните медиатори и Регионална здравна инспекция дава добри резултати.

Отпаднали ученици:

Преждевременното напускане на училище е комплексно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна, в дългосрочен план.

Стратегията за намаляване дела на преждеременно напусналите училище е в съответствие с целта на „Стратегическата рамка на Национална програма за развитие: България 2020 за повишаване на жизнения стандарт, чрез конкурентноспособно образование и обучение, създаване на условия за качествена заетост и социално включване и гарантиране на достъпно и качествено здравеопазване“.

Основните фактори, които оказват влияние върху необхващането и отпадането на ученици от училище, са:

- Икономически – финансови проблеми на семейството поради трайна безработица (липса на средства за издръжка на семейството и осигуряване на необходимите за образованието средства: закупуване на учебници и учебни помагала, дрехи, храна, закуски и др.); отглеждане на по-малки деца; труд в полза на семейството; родители, които работят в чужбина;
- Социални – родителска незаинтересованост, липса на контрол от страна на семейството, отрицателно въздействие от страна на средата, лоши битови условия, социална изолация, ранни бракове;
- Образователни – слаб успех, голям брой отсъствия от учебни занимания, трудности в усвояването на учебния материал; не добре усвоен български език, липса на интерес към образованието;
- Педагогически – недостатъчна или липса на предучилищна подготовка, ниско ниво на ограмотяване в 1-ви клас, труден учебен материал; традиционна организация и методика на учебния процес, недостатъчна квалификация на учителите за работа в мултиетническа среда и с деца, чийто майчин език не е български, ограничен брой извънкласни дейности;
- Личностни – липса на мотивация за учене, негативно отношение към училището, трудности в общуването с учители и съученици;
- Етнокултурни – образованието не е голяма ценност и не осигурява добро социално и икономическо реализиране, поради дискриминация на пазара на труда; недостатъчна мотивираност на родителите децата да ходят на училище;

VI. МАТЕРИАЛНА БАЗА:

Обновена и модернизирани е материалната база на повечето училища и детски градини в общината. Сградите са изолирани, със сменена дограма. Предстои саниране и ремонт на сградата в СУ „Г. Каравелов“ гр. Шивачево, ремонт на СУ „Н. Рилски“ с изграждане на асансьорна рампа и изграждане на асансьор в ОУ „Н. Вапцаров“ с. Бяла паланка по НП Оптимизация на училищната мрежа.

Училищата финансират дейностите със средства от делегирания бюджет и собствени средства. Ремонтират се и се обзавеждат кабинети, ежегодно се извършват ремонтни дейности, поддръжка и обновяване на базата. Ремонтите в детските градини се извършват от общината, тъй като детските градини не са преминали на делегиран бюджет.

VII. ДЕЙНОСТИ ЗА РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ И РЕАЛИЗИРАНЕ НА ЦЕЛИТЕ:

1. Оптимизиране на училищната мрежа, като се отчита демографския фактор, условията на средата и с цел създаване на максимално добри условия за провеждане на целодневно и нецелодневно обучение.

2. Обновяване, осъвременяване и поддържане на материалната база на общинските детски градини, училища и обслужващи звена.

2.1. Актуализиране на данните за състоянието на материалната база

-състояние на сградния фонд;

-% използваемост на сградите/натовареност;

-извършени ремонти и изразходвани средства;

-планирани ремонти;

-налични обзаведени кабинети; натовареност;

-налични училищни библиотеки; библиотечен фонд; актуалност.

2.2. Анализ на данните за състоянието на материалната база

-Оптимизиране на мрежата (предварителен анализ, предложение)

2.3. Обновяване и поддържане на материалната база

3. Осигуряване на оптимални хигиенни, здравни и безопасни условия за обучение; повишаване на сигурността на децата в училищата и детските градини.

3.1. Осъществяване на периодичен контрол по храненето на децата и учениците.

3.2. Актуализиране на информацията за работещите лекарски кабинети в училищата и назначения медицински персонал в тях.

3.3 Реализиране на съвместна програма за профилактика на гръбначните изкривявания при децата и учениците.

3.4. Продължение на прилагането на Програми за здравно образование на учениците.

-Превенция на СПИН

-Превенция на наркомании (осигуряване на помагала; финансиране на дейности)

3.5. Дейности за подпомагане и подкрепа на деца с изявени дарби.

-Осигуряване на средства за еднократно финансово стимулиране след спечелени национални, регионални, и международни прояви.

3.6. Съвместни дейности с НПО, училищни настоятелства и обществени съвети по проблеми, свързани със:

-здравословен начин на живот

-социално значими заболявания

-агресията у децата (включват се училища и детски градини)

-срещи- разговори с лекари психолози и др.;

-изработване на модели за поведение;

-намерения за проекти.

3.7. Ангажиране на свободното време на учениците

-изработване на програма за дейности с учениците през ваканциите

3.8. Изработване и актуализиране на списък на децата със СОП в детските градини и училищата.

-Съдействие за предоставяне на подкрепа чрез други институции.

4. Разширяване на възможностите за участие (изготвяне и управление) в проекти на различните министерства и в проекти на ЕС.

- 4.1. Подкрепа на училищата и детските градини при участието им с проекти по структурните фондове.
- 4.2. Подкрепа на детски градини и училища при участието им в програми на МОН и други национални програми.
- 4.3. Изработване на строги критерии за подбор на училищата и детските градини, които могат да бъдат подкрепени.
- 4.4. Намерения за изготвяне и управление на проекти в различните модули на националните и европейски програми.
- 4.5. Създаване на информационна база за подготвени и реализирани проекти от училища и детски градини.

5. *Повишаване квалификацията и ефективността на административния персонал в системата.*

5.1. Обучение-тренинг на директорите на общинските училища :

- управление на човешките ресурси
- анализ на професионални ситуации
- спазване правилата на СФУК
- споделяне на добри практики

5.2. Въвеждащо обучение на директори на детски градини за управление на делегирани бюджети и спазване правилата на СФУК.

5.3. Съпътстващо работата обучение на счетоводния и административен персонал в училищата и административния персонал в детските градини.

5.4. Обучение на директори на детски градини, училища или друг административен персонал за управление на проекти и привличане на подкрепа от други източници (реализира се с подкрепата на синдикалните партньори)

5.5. Споделяне на добри образователни и педагогически практики и постижения.

6. *Сътрудничество със социалните партньори, родителски организации, НПО и други външни институции за осъществяване политики в интерес на децата и развитието на образователната система.*

6.1. Създаване на възможности за участие на родителите в някои дейности в образователната система – обществени съвети според новия Закон за ПУО.

- изработване на правила и граници за родителско участие
- определяне на механизми за партньорство
- училищни програми за съвместни дейности с родителите

6.2. Съвместно определяне на механизми, възможности и граници за партньорство с граждански организации.

6.3. Сътрудничество със социалните партньори за провеждане на разнообразни политики в управлението на системата.

6.4. Популяризиране на дейностите и работата в системата на образованието чрез различните медии.

VIII. *SWOT анализ на образователната система в община Твърдица:*

<i>Силни страни</i>	<i>Слаби страни</i>
<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Подобряване на МТБ чрез проекти-спортни площадки, обзавеждане на кабинети</i> 2. <i>Разширяване и подобряване на извънкласните дейности</i> 3. <i>Сравнително разгъната училищна мрежа, гарантираща</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Необходимост от модернизация на сградния фонд.</i> 2. <i>Недостатъчен брой на местата в ДГ в гр. Твърдица.</i> 3. <i>Наличие на необхванати деца и отпадащи ученици и отсъствие на механизми за реинтеграция в</i>

<p><i>относително равномерен достъп до образование</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. <i>Започнал процес на оптимизация на училищната мрежа в съответствие с демографските процеси, гарантираща по-голяма ефективност на ресурсите.</i> 5. <i>Разработена система от мерки за осигуряване на достъп до образование безплатен транспорт, безплатни учебници, безплатни закуски, програма за допълнителна работа с изоставащи и надарени ученици.</i> 6. <i>Създаване на подкрепяща среда за деца и ученици със СОП-ресурсни учители.</i> 7. <i>Сравнително малък брой на учениците, напуснали образователната система.</i> 8. <i>Налични програми за модернизация на МТБ на училищата.</i> 9. <i>Осигуреност на системата с педагогически кадри с висше образование.</i> 10. <i>Увеличен е броят и относителния дял на учителите с висше образование.</i> 11. <i>Наличие на професионални паралелки с професии, отговарящи на изискванията на пазара на труда.</i> 12. <i>Благоприятна образователна среда.</i> 	<p><i>образователната система.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. <i>Недостатъчно модернизирана МТБ на училищата, осигуряваща сигурност и безопасност на учениците и стимулираща интереса на учениците за максимална изява на техните способности.</i> 5. <i>Наличие на ученици с обучителни трудности при усвояване на учебното съдържание.</i> 6. <i>Силна феминизация и застаряване на учителите, следствие на непривлекателността на учителската професия.</i> 7. <i>Слабо участие на населението в дейности за учене през целия живот.</i> 8. <i>Унищожаване и погубване на сградния фонд на закритите училища и похабяване на МТБ в тях.</i>
<p>Възможности</p>	<p>Заплахи</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Въвеждане на система за диагностика на училищната готовност.</i> 2. <i>Анализ и усъвършенстване на модула за допълнително обучение по български език за деца, за който не е майчин, преди всичков рамките на задължителната предучилищна възраст.</i> 3. <i>Държавна финансова подкрепа за обхващане на децата в детските градини.</i> 4. <i>Усъвършенстване на системата</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Недостатъчно гъвкави форми за държавна финансова подкрепа за обхващане на децата в детските градини.</i> 2. <i>Засилване на грамотността сред младите хора.</i> 3. <i>Намаляващ интерес към учителската професия и като резултат застаряващ педагогически състав и недостатъчен брой на млади квалифицирани и мотивирани специалисти в училище.</i>

<p><i>на делегираните бюджети и на механизма за диференциране на единните разходни стандарти.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>5. Предоставяне на по-голяма автономия на образователните институции с възможност за развитие и провеждане на собствени училищни политики.</i> <i>6. Създаване на системен подход за управление на качеството в системата на образованието.</i> <i>7. Засилване на възпитателната работа с деца и ученици с оглед пълноценно личностно развитие.</i> <i>8. Осъществяване на интеграция на децата от уязвимите групи.</i> <i>9. Квалификация на учителите за работа с деца в риск от отпадане.</i> <i>10. Развитие на приобщаващото образование за децата и учениците със СОП и изграждане на подкрепяща среда.</i> <i>11. Подкрепа на даровити деца и създаване на устойчиви механизми и инструменти за гарантиране на сигурността и здравето на децата.</i> <i>12. Създаване на нагласи за учене през целия живот още в рамките на училищното образование-включително в партньорство с НПО.</i> 	<ol style="list-style-type: none"> <i>4. Недостатъчно ориентиране към професионалното образование и обучение, за квалифицирани кадри в определени професии.</i> <i>5. Негативни демографски процеси.</i> <i>6. Затруднения в прогнозирането за развитието на потребностите от професионално образование и обучение.</i>
--	--

IX. ВИЗИЯ, СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ, ПОДЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Стратегията за развитие на образователната система в община Твърдица в периода 2017-2020 е дългосрочен документ, който се основава на анализ на образователната структура на общината и идентифициране на тенденциите за развитие, като определя визията и общите стратегически цели на общинската политика до 2020 г. в синхрон с европейското и национално развитие на образованието.

✓ ВИЗИЯ

Устойчива и ефективна образователна система, отворена за промени и иновации, гарантираща достъп до качествено образование и възпитание, пълноценно личностно развитие и професионална реализация на младите хора от община Твърдица.

✓ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ, ПОДЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Визията на образователната система в община Твърдица е достижима до 2020 година при постигане на следните стратегически цели и под цели чрез реализиране на съответните приоритетни дейности и мерки:

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ I: Гарантиране на достъпа до образование, осигуряване на максимален обхват на децата и учениците от община Твърдица и предотвратяване на риска от преждевременно напускане на училище

Подцел I.1. Гарантиране на достъпа до образование

Приоритети:

I.1.1. Запазване на образователната услуга в оптимална мрежа от образователно-възпитателни институции;

I.1.2. Осигуряване на достъп до качествено образование за деца и ученици със специални образователни потребности;

I.1.3. Реинтегриране на преждевременно напусналите и създаване условия за завършване на образование и придобиване на квалификация на отпаднали от системата.

Подцел I.2. Осигуряване на максимален обхват на децата и учениците

Приоритети:

I.2.1. Подобряване обхвата на деца в задължително предучилищно обучение;

I.2.2. Допълнителни дейности за по-добро обхващане на децата и учениците в образователния процес.

Подцел I.3. Предотвратяване на риска от преждевременно напускане на училище

Приоритети:

I.3.1. Провеждане на дейности за превенция на отпадането от образователната система: актуализиране на стратегиите и програмите за развитие на училищата и детските градини; създаване на регистър на застрашените от отпадане ученици и максималното им обхващане в занимания по интереси.

Подцел I.4. Осигуряване на достъп до образование и допълнителни дейности за предотвратяване на риска от преждевременно напускане на училище на деца и ученици в риск и от социално уязвими общности.

Приоритети:

I.4.1. Провеждане на дейности за деца и ученици в риск и от социално уязвими общности: обхващане в Седмична детска градина и в общежитие; допълнително обучение по български език; преференциални такси в детски градини; подпомагане на ученици чрез стипендии;

I.4.2. Подобряване квалификацията на учителите за работа в мултикултурна образователна среда.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ II: Осигуряване на качествено образование

Подцел II.1. Повишаване квалификацията на педагогическите кадри.

Приоритети:

II.1.1. Приемане и изпълнение на квалификационна програма във всяко училище и детска градина, в т.ч.: прилагане на добри педагогически практики и нови методи на преподаване, квалификация по ИКТ, развитие на умения за определяне образователните потребности на деца/ученици със СОП и за работа с тях;

II.1.2. Създаване на подкрепяща училищна среда за учители, въвеждащи добри практики;

II.1.3. Мотивиране на педагогическите специалисти за постигане на високи резултати.

Подцел II.2. Привличане на млади педагогически кадри.

Приоритети:

II.2.1. Проучване на потребностите от подновяване на кадровия състав;

II.2.2. Привличане на млади учители и студенти от педагогически специалности в педагогическите колективи, вкл. за работа с деца и ученици със СОП;

II.2.3. Проучване на потребностите и възможностите за създаване на механизъм за подкрепа на млади педагогически кадри.

Подцел II.3. Въвеждане на най-съвременните тенденции в развитието на информационно-комуникационните технологии /ИКТ/ в обучението и за модернизирание на училищната среда.

Приоритети:

II.3.1. Етапно въвеждане на съвременни ИКТ методи за обучение, започващо с дигитализиране на налични изпитни тестове по различни предмети; въвеждане и развитие на система за поставяне на домашна работа, реализирана с ИКТ; развитие на дигиталното образование с надграждане на посочените по-горе етапи; стимулиране на учителите за реализиране на дейностите;

II.3.2. Въвеждане на стандартизирани съвременни форми и методи за обучение за училищата на територията на община Твърдица: създаване на единна електронна библиотека; създаване на единен общински обучителен портал, съдържащ електронни помагала и учебни програми; финансиране чрез фонд „ИКТ” от делегираните бюджети на училищата, разпределян съобразно приноса на съответното училище;

II.3.4. Закупуване на преносими компютри и/или таблети за учители, ученици, с които да се осъществяват горепосочените дейности;

Подцел II.4. Усъвършенстване модела на децентрализирано управление и финансиране на образователната система в община Твърдица за постигане на по-високо качество на образование.

Приоритети:

II.4.1. Създаване на вътрешноучилищни системи за определяне качеството на обучение;

II.4.2. Отчитане качеството на обучение съгласно постигнатите резултати от Национално външно оценяване и Държавни зрелостни изпити; предприемане на инициативи за усъвършенстване методиката за провеждане им с цел по-голяма обективност;

II.4.3. Създаване на условия за плавен преход от детска градина към училище.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ III: Модернизирание на материално-техническата база и осигуряване на позитивна подкрепяща среда за обучение и възпитание

Подцел III.1. Непрекъснато модернизиране и последващо поддържане на сградния фонд и материално-техническата база на детски градини и училища.

Приоритети:

III.1.1. Обновяване, модернизиране и поддържане на сградния фонд и материалната база за обучение и спорт;

III.1.2. Изграждане на системи за охрана, видеонаблюдение и пожароизвестяване.

Подцел III.2. Осигуряване на позитивна подкрепяща среда за обучение и възпитание

Приоритети:

III.2.1. Създаване на позитивна подкрепяща среда за обучение и възпитание чрез осъвременяване на кабинети и класните стаи/занимални;

III.2.2. Благоустрояване на дворни пространства;

III.2.3. Подобряване на условията за хранене;

III.2.4. Осигуряване на качествен и безопасен транспорт на деца и ученици;

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ IV: Пълноценно личностно развитие на младите хора от община Твърдица.

Подцел IV.1. Прилагане на индивидуален подход към детето/ученика за превръщането му от обект в субект на образователно-възпитателния процес;

Приоритети:

IV.1.1. Въвеждане на система за оценяване образователните потребности на всяко дете/ученик, в т.ч. училищната готовност и потребността от допълнително обучение по български език;

IV.1.2. Осигуряване на педагогическа подкрепа за деца и ученици с трудности при овладяване на учебния материал, както и за деца и ученици с изключителни способности, дарби и интереси.

Подцел IV.2. Осмисляне на свободното време и организиране на занимания по интереси за децата и учениците от община Твърдица;

Приоритети:

IV.2.1. Разкриване на извънкласни и извънучилищни форми в образователните институции според интересите на децата и учениците;

IV.2.2. Разширяване и разнообразяване на формите за осмисляне свободното време чрез дейността на културни институции, спортни клубове, туристически дружества и други;

IV.2.3. Обхващане на децата с увреждания, в неравностойно положение и на малолетни и непълнолетни с противообществени прояви в организирани форми по интереси;

IV.2.4. Съдействие за участие в олимпиади, конкурси, състезания;

Подцел IV.3. Насърчаване на деца с изяви дарби

Приоритети:

IV.3.1. Подпомагане на даровити деца от община Твърдица, чрез държавния и общинския бюджети.

Подцел IV.4. Изпълнение на социална и здравна политика, насочена към децата и учениците.

Приоритети:

IV.4.1. Профилактика и диагностика на често срещани заболявания в ранна детска и училищна възраст;

IV.4.2. Подобряване медицинското обслужване в здравни кабинети в училища и детски градини;

IV.4.3. Осигуряване достъп до логопедична помощ на деца и ученици до IV клас;

IV.4.4. Осигуряване на условия за повишаване двигателната активност и системно практикуване на спорт;

IV.4.5. Подобряване качеството и условията за хранене;

IV.4.6. Дейности за защита на децата от нарастващата агресия, насилие, злоупотреби;

Подцел IV.5. Ангажиране на семейството и обществото

Приоритети:

IV.5.1. Засилване отговорната роля на семейството и обществото в процеса на обучение, възпитание и превенция на агресията и противообществените прояви на децата;

IV.5.2. Провеждане на дейности за превенция на агресията и противообществените прояви в детска и училищна възраст с активното участие на родителите и обществото

IV.5.3. Граждански контрол при управлението на детски градини и училища.

X. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА

- **Законосъобразност** – съответствие на целите и предлаганите мерки със законите и подзаконовите нормативни актове
- **Кохерентност** – осигуряване на координираност и взаимна обвързаност на предлаганите политики и мерки при сътрудничество на всички заинтересовани страни
- **Партньорство** – активно и координирано участие на институциите за образование и обучение, институциите на властта, гражданското общество и бизнеса в реализацията на образователната политика
- **Прозрачност и популяризиране на мерките и резултатите** – значимостта на образователната система предполага висока степен на информираност на обществото
- **Приемственост** – осигуряване на непрекъснато действие на стратегията, независимо от управленски или други социални промени и гарантиране на постоянство в усилията и политиките за изпълнение на приетите цели
- **Устойчивост на резултатите** – осигуряване на трайно и дългосрочно въздействие на постигнатите резултати
- **Отчетност, мониторинг и контрол** – постигане на по-висока степен на ефективност
- **Иновативност** – осъвременяване и модернизиране на образователно-възпитателната система

XI. ФИНАНСИРАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА

Финансирането на настоящата Стратегия се осъществява със средства от Европейските фондове, чрез Държавния бюджет, Общинския бюджет, Делегирания бюджет, както и чрез дарения, спонсорство и други източници.

Източниците ще бъдат включени в Програмата за изпълнение на стратегията за съответния период.

XII. ПЛАНИРАНЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

✓ План на изпълнение на стратегията

Стратегията за развитие на образователната система в община Твърдица за периода 2017 – 2020г. предвижда постигане на поставените стратегически цели и подцели чрез мерки и дейности, разработени в програми за два периода:

- ✓ I период – от 2017 г. до 2018 г.;
- ✓ II период – от 2019 г. до 2020 г.

Стратегията и Програмите имат характер на отворен документ, който може да се развива, усъвършенства и актуализира в съответствие с динамично променящите се условия и фактори.

Актуализация може да се извърши при необходимост и/или след оценката за въздействие, по реда на приемане на стратегията.

✓ Наблюдение

Наблюдението включва:

- ✓ отчитане на индикаторите, заложи в програмите;
- ✓ отчитане използването на финансови средства за изпълнение на заложените мерки;
- ✓ анализ на състоянието, потребностите и набелязване на мерки за подобрене;
- ✓ актуализиране на действащи и/или разработване на нови програми за действие;
- ✓ информиране на институциите и обществото за постигнатите резултати по заложените дейности.

За наблюдение изпълнението на програмите за съответните периоди се създава работна група в състав: председател - кмет на община Твърдица и членове - представители на: Постоянната комисията по „Образование” към Общински съвет Твърдица; Обществени консултативни съвети, Съюз на работодателите в системата на народната просвета в България за община Твърдица и други. Работната група прави преглед на изпълнението на програмите.

✓ **Отчитане**

Отчитането на изпълнението на стратегията се осъществява чрез:

- Изготвяне на отчети за изпълнението на програмите към стратегията за съответните периоди и представяне пред Общински съвет;
- Изготвяне на обобщен аналитичен доклад от Община Твърдица за изпълнението на Стратегията за развитие на образователната система в община Твърдица за периода 2017 – 2020г. и внасянето му в Общински съвет.

XIII. ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

- **Цел на оценката**

Оценката на изпълнението на Стратегията е насочена към вземане на решение /основано на факти, данни, аналитични изводи, препоръки/ за формиране на местната политика за развитие на образователната система в следващите периоди от време и съобразно националните и европейски изисквания и приоритети.

- **Извършител на оценката**

Извършител на оценката е Община Твърдица – водеща институция по изпълнението на Стратегията.

- **Периодичност на оценката**

Проследяването на изпълнението на Стратегията и постигнатите резултати се осъществява чрез две междинни (след приключване изпълнението на програмите за I и II период) и една окончателна оценка (след приключване изпълнението на програмата за III период и окончателното изпълнение на Стратегията). Целта на междинните оценки е да бъдат идентифицирани предизвикателства пред текущото изпълнение и да се набележат мерки за оптимално постигане на очакваните резултати от Стратегията до 2020г.

Актуализация на Стратегията може да бъде направена след междинната оценка с оглед на същността на идентифицираните предизвикателства. Окончателната оценка е базирана на преглед и анализ на цялостното изпълнение на Стратегията и следва да даде насоки за политиките след 2020г.

XIV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Стратегията за развитие на образователната система в община Твърдица е разработена съгласно националните и европейски приоритети за осигуряване на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, отразявайки обективното състояние, традициите и специфичния облик на всяко училище и детска градина. В основата на стратегическия документ е разбирането, че детето/ученикът е главната ценност в образователната система. Всяка идея за развитие се осмисля през призмата на тази ценност.

Реализирането на стратегията е продължителен, отговорен, последователен и отворен във времето процес. Постигането на целите е възможно с обединяване усилията на всички заинтересовани страни.

Стратегическият документ има амбицията да надгради системата за постигане на модерно, достъпно и качествено образование в община Твърдица.

XV. ИЗВОДИ:

- Проблем през последните години е пълняемостта на паралелките в училищата по селата. Съществуването на паралелки под определения минимален праг и сформирването на слети паралелки водят до по-ниско качество на образованието;
- Ниското качество на образованието води до по-ниски образователни амбиции у повечето деца. Това затваря кръга на неравнопоставеност в образователното развитие и ограничава шансовете на децата от селата за конкурентна реализация на пазара на труда, което е предпоставка за социална изолация;
- Съществуването на маломерни и слети паралелки не позволява провеждането на пълноценен учебно-възпитателен процес, не отговаря на интересите на децата и противоречи на основните приоритети за гарантиране на равен достъп до съизмеримо по качество образование;
- Гарантирането на равен достъп до качествено образование не означава наличие на училище във всяко населено място, а задължение да се осигури възможност децата да посещават училище със съвременна материално-техническа база и да се обучават в конкурентна среда, в т.ч. да се провежда интегрирано обучение на децата от различните етнически групи. Това е тясно свързано с процеса на оптимизация на училищната инфраструктура;
- Наложително е обхващането на всички деца в училище, в т.ч. и ромските, защото интеграцията на малцинствата в обществото може да се постигне само чрез висока степен на образование.
- Налице е родителска незаинтересованост, липса на контрол от страна на семейството, отрицателно въздействие от страна на средата, лоши битови условия, социална изолация;
- Липса на мотивация за учене, негативно отношение към училището, трудности в общуването с учители и съученици;

XVI. МОНИТОРИНГ, НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ:

- Даване на ежегодна информация за изпълнение на заложените в Стратегията цели и дейности.

- Анализиране на изпълнение на Стратегията и актуализирането ѝ.

Стратегията за развитие на образователната система в община Твърдица е разработена съгласно националните и европейски приоритети за осигуряване на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, отразявайки обективното състояние, традициите и специфичния облик на всяко училище и детска градина. Тя очертава основните направления за развитие на образованието в община Твърдица и е съобразена със текущото състояние, както на нормативната база, така и на съществуващите проблеми. В основата на стратегическия документ е разбирането, че детето/ученикът е главната ценност в образователната система. Всяка идея за развитие се осмисля през призмата на тази ценност. Реализирането на стратегията е продължителен, отговорен, последователен и отворен във времето процес. Постигането на целите е възможно с обединяване усилията на всички заинтересовани страни.